

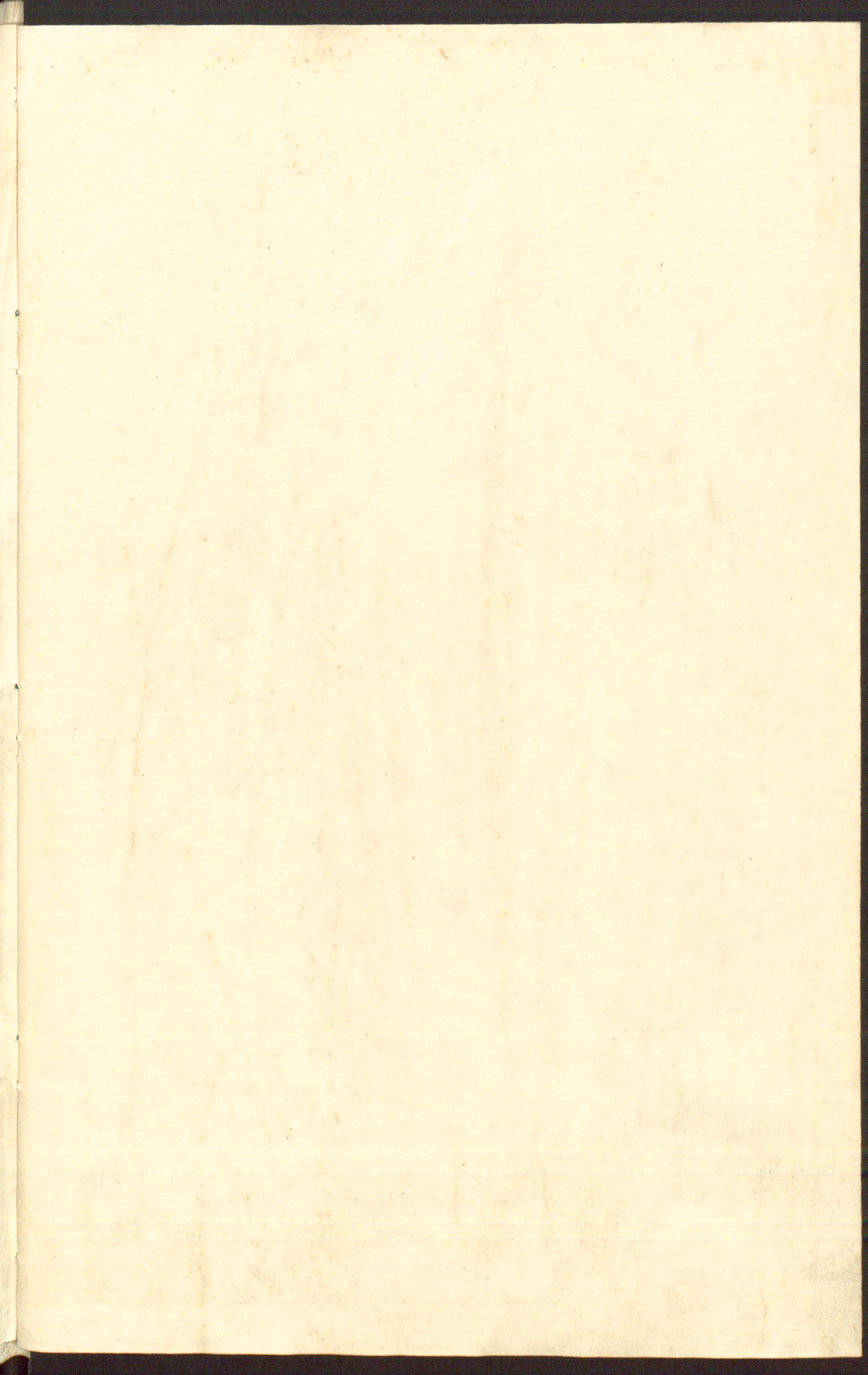
6413

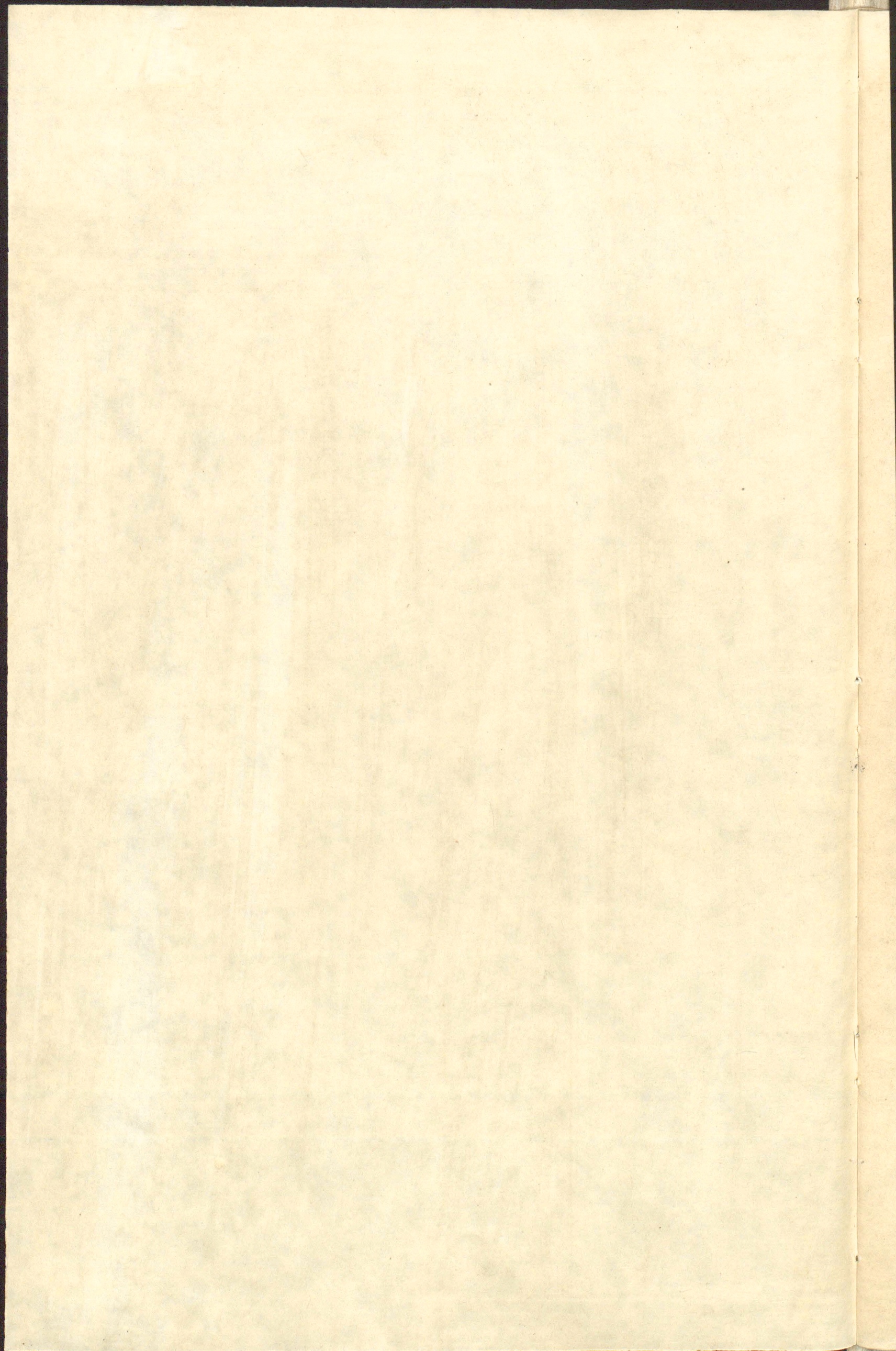
III

63
1

N. Inw. 6413.

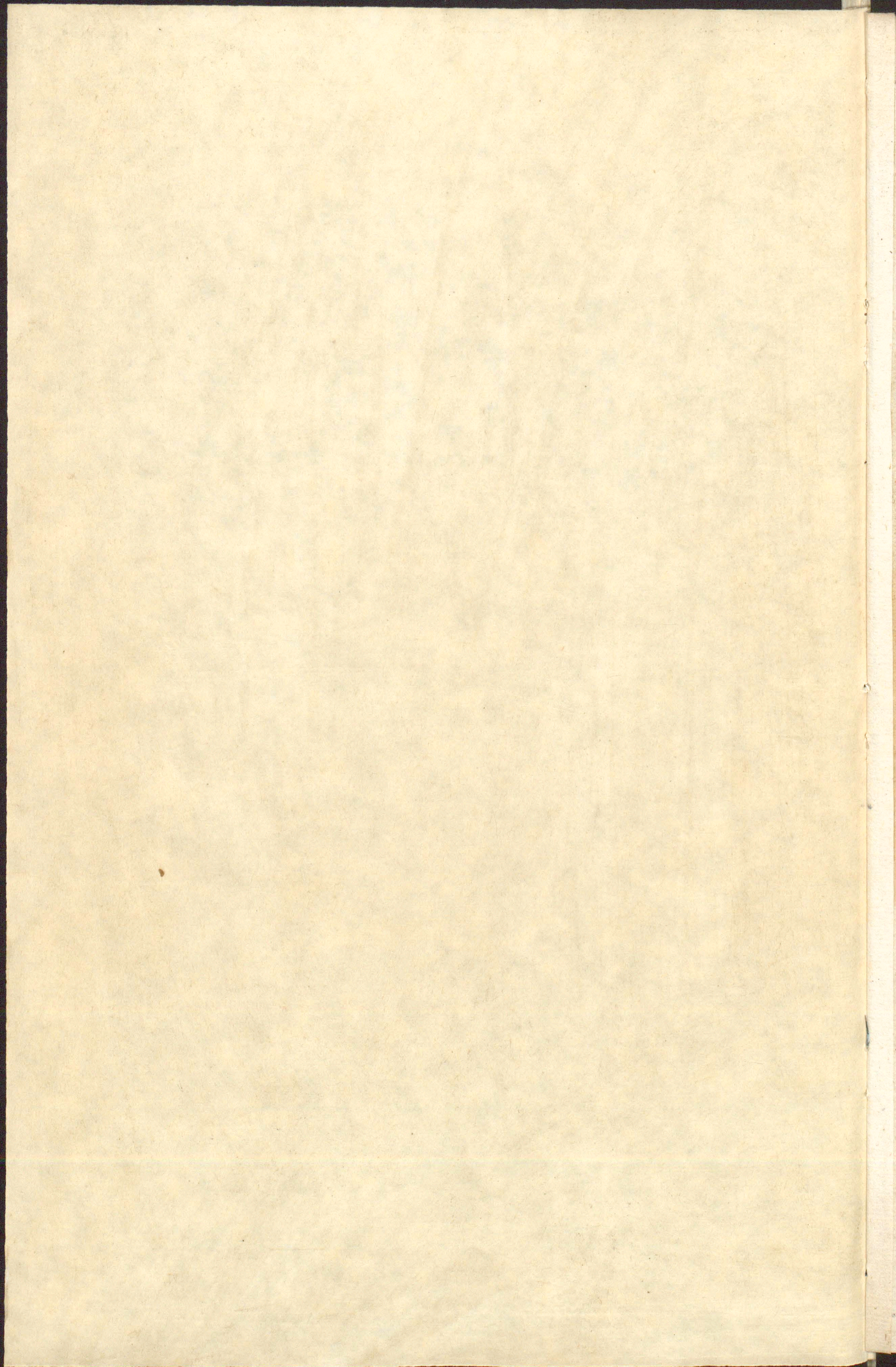

Te cytowane kartki stanowią niegdyś osobny rękopis Nr. 2190.
Prawdopodobnie pochodzą one ze środowiska jezuitów, z około r. 1592/3.
Wedle informacji udzielonej mi przez ks. St. Bednarskiego T.J., wspomniany
na wst. R.P. Leonardus rektor Rigensis rezygnował z tego stanowiska
od 10.IX. 1591 do 4.IV. 1594. Wspomniany kilkakrotnie doktor (Mikołaj)
Buccella, znany lekarz Stefana Batorego i Zygmunta III, zmarł w r. 1610.
Wzmianka o Janie Zabiniem aptekarzu poznańskim oraz o panu Potu-
lińskim zdaje się wskazywać na Kolegium poznańskie jako na miejsce
pisania. — Autor późniejszych dopisków powołuje się także i na Syren-
skiego (+1611), ale raczej nie na wyjątkowo jego praktykę lekarską, niż
Zielnika, który wpisał dopiero w r. 1613. Syrenski był domowym lekarzem
jezuitów krakowskich. Późniejszy rękopis Nr. 2190 powstał w Krakowie
(co najpóźniej w r. 1603), przeto wydaje się, że te kartki przyniesły
z Kolegium poznańskiego do krakowskiego i tu w Krakowie zostały na-
maltowane.

Rękopis opracował zebrał i zbadał intyguatorski R. Jahody w r. 1933.

A. Biskupski

+

puer
de
date

Contra auxurium impletionem.

Aquam Maiorani naribus haurire semel, et Tabacum masticare.

Pro capitis confortatione cum loquendum
vel concionandum est.

Nux Muscata condita ex Hispanien.

Pipam consilium contra Epiphora vel cataractam.
Singulis diebus pedes lauare.

D. Doctor Buccella Contra frontis palorem.

Arantia in nares. Maiorana in nares. Cauere a Rosis. Cucur-
bita singulis mensibus. Alius non debet esse oppressa cum p-
nantur cucurbita.

Buccella pro dentibus confirmandis.

Stallo calido vinum immittere, et hoc vino os diluere, ni-
lum est aqua lauare, nisi strophilo terrere dentes.

Optima medicina in cibis.

Vesperis duo oua et tria comedere aspersa croco, et ablato a-
bo interdicit, ut Tali vocant.

R. P. P. Provincialis Masellus.

Somnia ne noctu sint molesta Boraginem
intero mense oportet sine aqua, folia aut
meliores sunt.

A. L. P. Leonardo Redore Rigensi contra cal-
lum.

Inuocare Sanctum Liberium, qui Sanctus conditum habet se-
pulchrum in Episcopatu Brandenburgensi. Masticare lignum du-
aliquando in vino Rhenano tinctum.

P. Rubenus.

Contra calculum tritum, vulgo dicta radix Chrysan in
no maluatico triduo vel quadriduo imbuta. Mane ergo
tria vel quatuor coclearia accipienda. 2^a. Succinum tu-
tum et in puluores reductum calefactum cum vino ebibere.

Pro Conseruatione Pulmonis et Capitis
Buccella Pharmacum.

Tribus horis ante prandium sumere aliquid Rosarum con-
fectionis. 2. In fine prandij accipere quindecim uas-
passas magnas, et deglutire sine tamen cortice, et granis
intermis. 3. Sunt etiam pillulae duae accipiendae capitales
sed rarij. Vocantur uero pillulae Elephantinae Scolas^{orum}.

Moli herba caudatissima ab Homero, hominē
ad iuuentutem reuocans. De qua Plinius libro 25. cap. 9
multa.

Ad effugiendam sitim.

Habere in ore Christallum.

Ad Dñm Joannem Zabinskiy Pharmacopolam Posna,
mensom pro aqua Iudaica contra febres. qua fiunt
perp^{ua}, cuius usus est in viridi et flauo colore ad cor
et h^uar.

Sczkawka.

Singulis diebus dum quis laborat, meminerit illius cuius potis-
simum excipitur, et ita illum subito cohibet, id est, re-
uerentiam quam maxime diligit.

Contra Paralyzim

Triduo uel etiam 5 diebus ante prorsus abstinere a cibo,
ut humores abstergantur. Curatus ita fuit Hannibal Ber-
nardinus. potum dictum lipiec, uel medonam parice. Ita recepta. Erenii ex a-

Contra podagram a S. Masello.

Vespero pro coena quod quiescat morboq; semper coenam alba
panem cum aqua madefactum comedere, et nihil aliud.

Pro purgatione dentium.

Dum dentes purgantur et ne sanguis emanet, auro sunt pur-
gandi. Extrahit etiam ignem appositum coctum petruseleum applicando ad mandibulum exterius, In alijs
partibus corporis rutijs. Na Podagre.

enim illud quod vulgo vocatur Salei permiscere in cera et cum hincno facere candella, qua candella famigare in dentem su-
bulum aliquantulu, illico exierit uermes ex dentibus paruuli cum rubris capitibus.
erit coram cerui cum minimis fragmentis pini decognem ad tertiam partem in aceto orq; abluerit.

Wkoziem milieku Siaglamij nozj trzymacz.

P. Laus.

Duo Grana Antimonij cum Rosis confectis est medi-
cina. Contra colicam ter deglutire sine aqua
cruciam, et imponere culcrum quo mactantur boves vel
porci, et tandem tinctus maneat culcr in potu cum bibite.
Authore Bzingolis.

Podagra.

Mane pullum vel caponem pro prandio tantum come-
dere. Vespere albu panem imbutum vel madidum in aqua
frigida. qui aspergi debet succavo.

Maximi Milanesij pharmacum cu aliditus ob-
truitur, nempe raphani aqua in ipsas aures infundenda
vel intima aqua imbuenda.

Contra ulcera antiqua.

Vna pasta ab-
apparanda.

intimis contundenda et oleo

Suppositorium

inducit.

Pro domo Jolubickij
medicina contra febrem
eius, statim in initio dare pulverem Macziok.

Pro domo Jolubickij

Mars na cierpwnie ab naruzhenie porubetvni.

- R Jagodi Fatowcowich cwiwercis od fu.
- Gorbicde braki nasiena tantundem
- Rumienkowick g lowick 2 Cwiwercis.
- Rucbianego nasiena 2 Cwiwercis.
- Olska Fatowcowego 5 Lethow
- Olska Rumienkowego 5 Lethow
- Olska rucbianego 5 Lethow.
- Gorbalki modnei 2 gnarow

Misce omnia a prbiszmasz winu smaśnem, wnaćzinu abo miedza,
nim dobrze pobudziim, a smade tak dlugo aż benci uke musz, thim
masz miesze naruszone a tzy j thim j sam, raz usgore j drugi
raz na dol, me grzezac tilko chusty, Buzplo prbiszcie.

Na tly choroby radza malo iesz, radza tlyz ustanwie nie Cristeriq brau.

Jednego Chlopa krasno.

Na paralyzim abo ruszenie powietrze wziauzi mazon morowisko
w wannie wlosic, i chleb renzminny j tym sie oblozie.

Na za utr3 bala osoba idnu ozdrowiena.

Contu paralyzim sine tulum hominis

Prim. Bibere distillatam aquam ex Jiriacca mane et vesperi in paruo
vitro, ut cremala si vis etiam potes quater bibere.

Albo Nasturce sine goricce terere membra affecta fulta maza.

Powodowij medicina et sanant idorem

Purgare corpus Christerys si est sint. ^{Probatu a quē alla remedia ille nimis forte.} Fricaliones facere. Abstinere
a insectis. Solida tantu comedere.

Primum quoque non
lingua. Quod
et hinc per se
et hinc per se
quod dicitur
quod dicitur
quod dicitur

Num quod de Euthalaru victoria perozza Persaru Rege obteuta subiungit,
erroneu est. Nam ab illis Euthalitis Sumongalis Tartaroru gente, longe diuersi fuerunt
hi Euthalita siue Thali Humi albi, Hungaroruq cognati, quos a Caspio mari
et Caucasii montibus profectos, in vicinia Persaru coesedis, Gorganq ciuitatem
tenuisse, atq Perozam strategemate quoda vicisse, scribit Procopius, in primo
libro de bello Persico. Nisi forte Hungaros quoq Tartaros esse^{quis} velit, qui su ab eis
et lingua et originis profecto diuersissime. Thabur no umbilicu sed vere
Hebrais significat. Quid vero ad rem? Num ideo statim Tartari su Iudei, si apud
illos locus quisqua Thabur vel Tabor nominatur, sicut in Iudaea mos? Certu hoc modo
periculū est, ne no solu Hungari, qui castra sua vulgo Tabor appellat, verum etiā
nostri Bohemi fiant Iudei, quod etiā ciuitate eiusde nominis Tabor, in sua regione
habere nouimus: vnde Hussite quoq heretici Taboritas se denominabat. Iam et
Ciorzam Tartaroru desertu, seu pontis natione ideo bonus ille coiectio^{or} comemorat,
vt ex ea faciat Iudeoru ciuitate Corozaim. Sed hoc modo ide ex ouo faciet
ouem, et ex lupo lepore: sicut et ex Cataia regno Serico facit Gauthai, et
Hebraica interpretatione a suma dei gloria assereda dictos esse vult. O bone Deus,
quid hic lingua sancte abusus? Atqui Seres semper a Tartaris et Sythiis populis
diuersos fuisse testatur historici, quoru mores iustissimos, et vitam maxime longam,
et sericarū vestiu pleriq laudibus effusit. Quod nunc Cataiam et tota Serica Tartaris
quid ad rem? Possident ea nosua Sarmatica magna parte, et ipsa Tauria per
num ideo Sarmata et antiqua Tartari dicti su? Quod vero Cataia
nomen tenet, fuerit et in Asia Cataones Cappadocū populū, Armenis cofines; nunquid
Seris vel Tartari vocadi su? Sed ille Germanos suos Gotthos, Guiones
cominat; ideo fortasse de rine sacerdote, et Romoue loco, qua nostrate
Prusis comemorat, adiungit. Sequitur errore illoru, qui Gotthoru nome
Seris, verumetiā ad Massageras Seribus et Indis vicinos extendit: ac per
Lituania gentis cu Tartaris confundit. Sed qui linguaru idiomata et
diuersas diligens considerat, secus iudicare potest. De Iohane presbytero Nestoriano,
Tartaroruq, veriora origine ac historia, ipsaq Tartaria latius accepta, et proprie dicta, doctissi
me ac optimo iudicio P. Iacobus ille Nauarchus scripsit, in ^{austra} illa sua epistola, quae
Indicis et Iapanicis adiungi solet. De quarto libro Esdrae apocrypho disputare nunc
nolo. Non difficile illi fide aliqua adhiberem, si quid certi nobis hac de re indige
ret. Hoc quide certu est, etiam ex 4. Reg. 17. capite, Israëlitas tempore Ozas
Regis eoru, a Salmanasaro Rege Assyrioru translato esse in Assyriam, et partim in
Halah siue Calacina regione Assyrioru, partim apud Chaboram ^{flumi} Gauzamidis regionis in Meso
potamia, partim in ciuitatibus Medoru collocatos. Quo autem postea, traicte Euphrate
vt apocryphus narrat) ^{hoc idem} trāsierint, incertu prorsus, nobis relinquit. Si enim in oriente
vel septentrione migraturi esset, non Euphrate sed Tigrim eos traicere oportebat. Ac
in longinqua quide regione profectos esse, tempus vnius ani dimidiq intuit; regioneq
ipsam Arsareth nominat, quod tamen nome neq in sacris, neq in profanis Libris inueni
tur. Et proinde neq Tartariam, neq aliam vllam regione certam, per ipsa Ar-

Tabor
Tabor

sareth intelligere possumus: praesertim cu addat, Vbi nuquam inhabitavit genus humanu
 Quod si coniectare fas est, et si certu hoc habendu est, in oriente illas tribus, eme
 grasse, in Australi India, qua Gange citerior est, eas consedisse dicerem: vbi de
 sarta huiusmodi passim habentur. Hac opinione id adiuvat, quod Chaldaeis cu
 Indis, praesertim cu Syris Indoru vetus est quaedam cognatio, vt Josephus quoq; historicus
 ipse testatur. Est autem verisimile, eos ad cognatas potius getes, quam ad ignotas
 et barbaras migrare voluisse. Huc accedunt Iudaoru ipsoru Rabinoruq; recentioru
 testimonia, qui supra Lamica et Calcuta regiones India, in mediterraneis, multos
 suoru Iudaoru habitare, suosq; principes habere scribunt: ex quibus quosda ad
 se in Italia et nosas regiones venisse ferunt. Horu fuisse Dauidem quenda filiu Salo
 monis, ducem exercitus, ex deserto illo Chabora sive Habor dicto profectu. Hoc em
 nome ex Mesopotamia traxisse illos apparet: vnde Gangem quoq; quida Iudaoru
 historici Guzan appellat, nomine videlicet ex eadem Mesopotamia regione deducto.
 Hic fortasse Dauides fuit, que Ortelius regem Thabor appellauerit, et que in Gallia
 quoq; venit, Christianosq; principes ad Iudaismu sollicitasse scripserit. Equidem Cal
 cutu est citerioris India ciuitas, qua nobilissimu orientis emporiu, quam Ptolemaeus
 Cottilaram metropolim Aioru nominat, Lamica vero vicina regio videtur esse, qua Pro
 lemaeus et alii pleriq; Cosmographi Lamyrica nominant. In haru regionu proximis deser
 tis praesertim illis, Rechab
 M. Paulus Venetus lib. 1. c. 12. dicitur, quod in eadem India multos Iudaeos esse videtur
 Et quoniam diuinare se
 terpretari: praesertim q
 In duas dictiones illud
 Syria: Syroru em nam
 antiquis significat. H
 Indi regione ad Gange
 minabatur. Nam alia
 in additur, qua ex
 hic nobis quoq; nome Ararath
 ab Hebraeis illi loco imposu
 hoc est mons
 scribi solet, seruos tam Graec
 qui ab aliis mons Syrius dicitur
 lus veniebat, qua ab eo mo
 scoridi quoq; dicitur. Iosephus equ
 Iosephus equ
 tunc

quandam

Deinde duas regiones ponit antiqua Tartaria, Mongul propria Tartarorum, et Vng
Turcorum, quae protendantur Cataiam usque, hoc est Sericam. Equidem et antiqui sericam
Hinc agnoscimus nihilominus, Turcos et Tartaros diuersas ab Anthropophagis et illis in
Abarimo clausis populis incoluisse regiones. Quis autem ^{homines} hos clausos Iudaeos primu
appellauerit, videant alii. Profecto nihil aliud, quam leuissima ^{et lingua} coniectura videatur
esse, ex nomine Abarimon sumpta, quod hocipsum ad Hebraeoru nome aliquantum
alludat. Quaquam alii, ob literaru Hebraicarum Resch et Daleth, similitudine, Abarim
in Abadim facile commutauerunt: atque ideo Genebrardus hos Perditos Iudaeos interpreta
tus esse videtur. Vanu igitur illud commentum est, Tartaros ex decem tribubus Israe
litaru captiuos esse ortos. Hinc agnoscimus, quam ridiculu ebeatu nobis hac in re
Oriclius ille proposuerit: et quam leues coniecturas ipse quoque Genebrardus secutus sit.
Quod ne miru in tam erudito viro videatur, plura et alia, etiam in Chronologia, errua
eius deprehendimus, quae vel alioru errores sequedo, vel suoru libroru editione accete
rando incurrit. Quale illud quoque magnu est, quod in tempore mansionis Israelitaru
in Aegypto, plures quam centu annos addidit. Sed iam manu de tabula, ne respo
sio modu egredi videatur?

Haec ex tempore, nec satis
emendata.

De clausis populis.

M. Paulus Venetus lib. 3. cap. 49 de
pulchri sunt, magni & copulenti, in
parant sed in morem beathanum uiuunt
ullam adentes, Tartari v. qui illis hoib
scuram, incedentes rapiunt aialia &
Nauarchus in septa Asia
Jacobu signum est regio a tenebris
& mare comparat, sed uel de
canon redeunte. Post
Tartari vicini inueni
et obsidimas hnt Tartari
lib. 7. Sup alia

Haec regio sine
habent, nec principem cui
nec mores, nec ciuitate
saepi regionem illam obs
septentrionalem plagam
inoccupata, qd sibi tota
uol quasi diluculam
in multu colore pditus,
horum tempore infestant
nta in pientas.
in qua

